

Natuurbeheer

Vandaag hielp je de natuurarbeiders in het Stedelijk Natuurreservaat Bourgoyen-Ossemeersen. Dit gebied ligt ten westen van Gent en is vooral gekend om zijn prachtige graslanden en vele waterloopjes. Deze vochtige graslanden noemt men meersen en hebben een grote diversiteit aan planten en dieren. De totale oppervlakte van 220 ha is grotendeels eigendom van de Stad Gent. Het grootste deel van de Bourgoyen-Ossemeersen is een beschermd landschap. Het hele gebied is ook aangeduid als een GEN.

Zoek waarvoor de afkorting GEN staat

GROTE

EENHEID

NATUUR

⇒ Welke planten en dieren herken je? Geef de naam.

Canadese gans

Grote brandnetel

Buizerd

Riet

Grutto

Gele lis

vos

knotwilg

Belangrijk is dat een natuurgebied wordt aangekocht, zodat het optimaal kan beheerd worden.

⇒ Wat roept 'natuurbeheer' bij je op.

⇒ Er zijn 3 beheerdoelen. Leg uit.

NATUURBEHOUD: *behouden van de natuur die er (nog) is*

NATUURHERSTEL: *herstellen van de natuur die er is*

NATUURONTWIKKELING: *ontwikkelen, vernieuwen van de natuur die er kan komen*

Wist je?

In de Bourgoyen-Ossemeersen zitten veel Canadese ganzen. En niet enkel daar, ook in de rest van Vlaanderen en in Europa! Op het einde van de 19^e eeuw werden de ganzen ingevoerd uit Canada en in kasteelvijvers gekweekt omdat het zulke mooie dieren zijn. In de jaren '60 ontsnapten ze en ze doen het prima in het wild.

De ganzen vormen een groot probleem: ze grazen veel en produceren zeer veel uitwerpselen die de graslanden en het water vermesten. Ze verdringen ook de inheemse vogelsoorten en hebben hier amper natuurlijke vijanden.

De aanpak van probleemsoorten zoals Canadese gans is wettelijk vastgelegd en noodzakelijk om schade aan natuur en landbouw te voorkomen. Verschillende maatregelen zijn mogelijk om deze ganzen te bestrijden: eieren schudden, afvangen of bejagen. In Gentse stadsdomeinen worden de nesten vernietigd en de ganzen worden gevangen tijdens de ruiperiode, want dan kunnen ze niet vliegen. De dieren worden vervolgens pijnloos gedood.

Er is ook een dier dat helpt met de bestrijding van de Canadese gans. Welk?

Tip: je kan hem vinden op pagina 1!

⇒ Geef 2 redenen waarom er in het reservaat geen maatregelen genomen worden tegen deze predator?

1. *inheemse diersoort, geen exoot*
2. *in een reservaat mag men niet jagen*

Inwendig beheer

= Alle maatregelen om de natuurwaarde in een gebied te behouden en te verhogen. De natuurwaarde wordt bepaald door alle aanwezige planten en dieren. Hoe zeldzamer en talrijker deze zijn, hoe hoger de natuurwaarde.

Beheer van graslanden

Er zijn overeenkomsten afgesloten met landbouwers die graslanden hooien of laten beweiden door runderen met een dichtheid van 2,5 dieren per hectare.

⇒ Wat gebeurt er met graslanden als ze niet beheerd worden?

graslanden groeien uit tot een ruigte en uiteindelijk een bos

Soorten graslanden:

- Hooiland: grasland dat enkel gemaaid wordt.
- Weiland: grasland dat enkel begraasd wordt.
- Hooiweide: grasland dat gemaaid en nadien begraasd wordt.

⇒ In welk soort grasland vind je de meeste insecten? Waarom?

een hooiweide trekt insecten aan door zijn bloeiende kruiden en nadien door zijn grazend vee (variatie door grasgedrag, leven op dier + uitwerpselen)

⇒ De grazers mogen enkel op de ornithologische (ornithos = vogel) waardevolle graslanden van 1 juni tot 1 november. Weet je waarom?

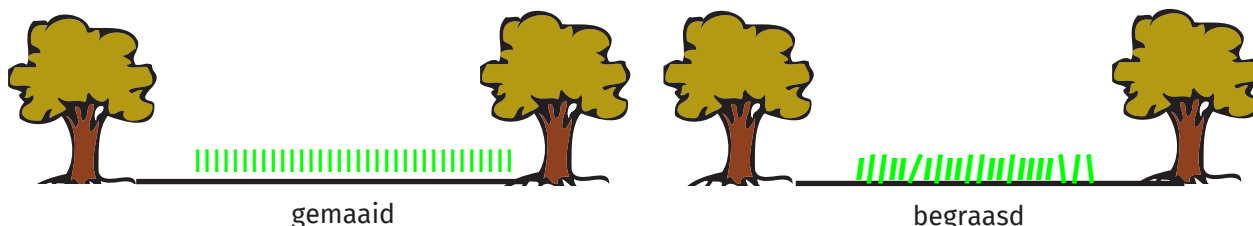
tot 1 juni is het broedseizoen van grondbroeders, na 1 november komen trekvogels overwinteren.

Om de hoeveelheid voedingsstoffen in de bodem te verminderen, moet het maaisel afgevoerd worden. Dit proces noemt vershralen. Hierdoor kunnen er zich meer én zeldzamere soorten vestigen. Als er te veel voedingsstoffen aanwezig zijn, ontwikkelen enkel planten die snel groeien en veel plaats innemen, waardoor andere planten niet meer kunnen ontkiemen.

⇒ Geef de naam van een snelgroeïende plant: *brandnetel*

Het grote verschil tussen maaien en begrazen is het eindbeeld. Bij maaien zijn de planten altijd even hoog/laag. Bij begrazing is dit niet zo. Sommige planten vinden grazers niet lekker en laten ze staan, andere worden steeds kort gehouden. Hierdoor ontstaat er een mozaïekpatroon in het grasland met hogere en lagere planten. Dit is interessant voor allerlei ongewervelden.

⇒ Teken schematisch een stukje grasland dat gemaaid is en een stukje dat begraasd is.

Beheer van wegbermen

Wegbermen zijn smalle stroken grasland. Ze vormen verbindingswegen tussen verschillende stukjes natuur. Bermen zijn vaak bloenrijk, waardoor ze veel insecten lokken.

➔ Hoe bekom je een bloemenrijke wegberm?

Door de wegberm op regelmatige tijdstippen te maaien en het maaisel af te voeren.

Beheer van houtachtigen

Houtachtigen zijn alle planten met een houtige stam. Dit zijn dus struiken, knotbomen en opgaande bomen.

Knotbomen zijn bomen die elke 4 tot 8 jaar afgezaagd worden op twee meter hoogte. Na enkele keren vormt er zich een knot.

➔ Eenmaal een boom geknot is, moet hij steeds opnieuw geknot worden, waarom?

De nieuwe opschietende takken worden dikker en kunnen uitscheuren.

Het snoeiafval wordt verwerkt. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden.

➔ Zoek de passende uitleg bij elke verwerking van hout. Zoek ook de passende afbeelding en vul het passende cijfer in.

	verhakselen	vlechtwerk	houtmijt	brandhout	stapelen
uitleg	2	5	1	4	3
afbeelding	2	3	4	5	1

- 1 Met het hout wordt een hut gemaakt.
- 2 Het hout wordt in kleine snippers gescheurd of gesneden.
- 3 De takken worden mooi op een gelegd.
- 4 Het hout wordt verkocht of meegegeven.
- 5 Met de takken wordt een muur gevlochten.

Dood hout doet leven !? Dit klinkt waarschijnlijk raar.

Toch zijn er vele schimmels en paddenstoelen die enkel op dood hout voorkomen. Amfibieën en reptielen verschuilen zich graag in stapels dood hout. Als je goed zoekt, vind je ook kleine zoogdieren en zangvogeltjes. Op rechtopstaande dode bomen timmeren spechten. Ze maken ook hun nest erin. Het gat kan later dienen voor het nest van een uil.

Gefaseerd werken

Elk beheerwerk heeft een grote impact op het gebied. Daarom is het belangrijk om de verstoring zo klein mogelijk te houden en wordt er soms in fases gewerkt (gefaseerd werken).

Voorbeeld

Een groot rietveld wordt om de zes jaar gemaaid, maar niet in zijn geheel. Beter is om het maaien te faseren en het rietveld op te delen in deelpercelen (1, 2, 3).

- ⇒ Bekijk de foto en noteer het juiste cijfer in de cirkel.
- ❶ pas gemaaid ❷ jong riet (2 jaar geleden gemaaid) ❸ oud riet (4 jaar geleden)

- ⇒ Voor dieren is gefaseerd maaien zeker interessant, waarom?
Dieren vinden nog voedsel en rustplekken in het niet gemaaide rietveld

Een goede raad van tante reservaat
Natuur behandel je steeds met zorg. Een plots idee om iets te doen in de natuur kan leuk zijn, maar bedenk altijd eerst wat de gevolgen van je daden kunnen zijn. Besef dat de natuur veel groter en complexer is dan je zou verwachten!

Uitwendig beheer

= Alle maatregelen die de invloeden van buiten het gebied minimaliseren of elimineren.

Bezoekers

In elk natuurgebied wordt de bezoekersstroom in goede banen geleid. Bezoekers kunnen luidruchtig zijn, planten vertrappelen, dieren verjagen,...

⇒ Om dit te voorkomen, welke maatregel wordt er genomen?

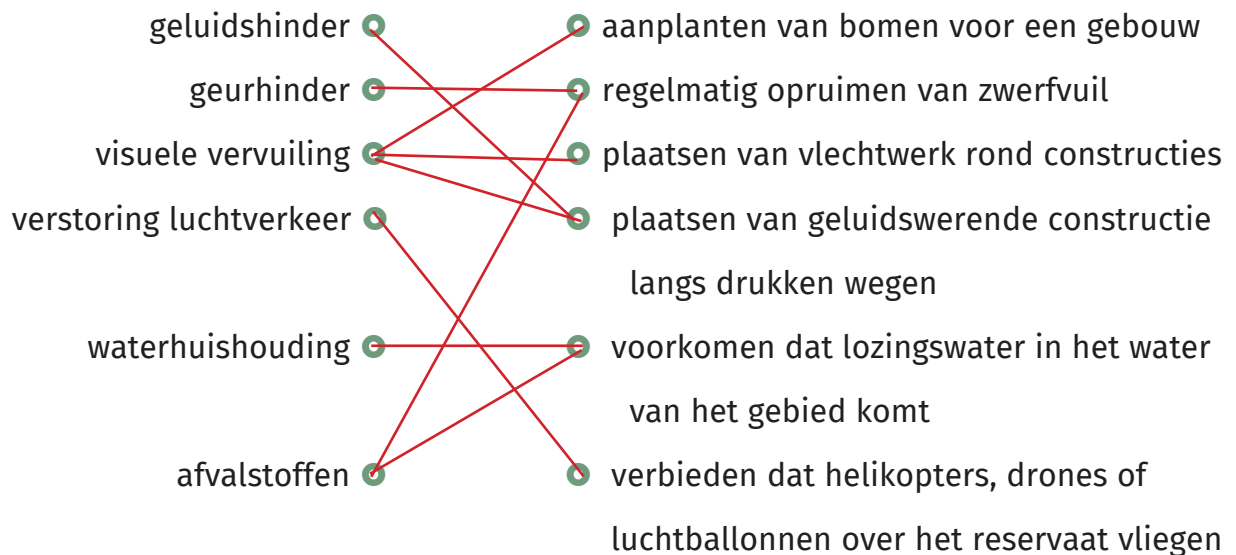
aanleg wandelpaden ..

⇒ Wat heeft dit als gevolg voor het gebied?

De planten in de graslanden worden niet platgetrapt en de dieren niet verstoord. ..

Andere vormen van uitwendig beheer

⇒ Verbind het probleem met de ingreep van uitwendig beheer die dit kan aanpakken. Let op, niet elk probleem heeft altijd een oplossing en sommige hebben er meerdere!

Bezoek en zoek

In het Natuurcentrum Jan Hublé staat een interessante tentoonstelling over het gebied, verdeeld in 5 modules. Een van deze modules gaat over natuurbeheer. Kan je hem vinden?

- Graslanden mogen pas gemaaid worden als de planten al zaad gevormd hebben. Wat is de tweede reden voor het late maaien?

Graslanden kort maaien voor de winterse overstroming

- Welk natuurbeheerwerk heb jij vandaag gedaan?
Omschrijf!

.....
.....

- Welke natuurbeheerwerken vond je nuttig/niet nuttig en waarom?
nuttig

.....
.....

niet nuttig

.....
.....

- Wat vond je het leukst om te doen?

.....
.....

Veilig werken

In de natuur werken kan gevaarlijk zijn. Vallende stammen, zwiepende takken, een luide kettingzaag,... Daarom is het belangrijk om je goed te beschermen.

- Kijk naar de persoonlijke beschermingsmaatregelen. Wat duiden ze aan? Waarom is dit nodig?

*gezichtscher
bescherming
gezicht*

*handschoenen
bescherming
handen*

*veiligheidsbril
bescherming
ogen*

*oorbeschermer
bescherming
oren*

*helm
bescherming
hoofd*

*laarzen met
ijzeren top
bescherming
voeten*

Wat hebben we vandaag allemaal geleerd- KRUISWOORDRAADSEL

HORIZONTAAL

VERTICAAL

4. grasland dat gemaaid en begraasd wordt
6. alle maatregelen die de invloeden van buiten het gebied minimaliseren of elimineren
8. het onder controle houden, het bedwingen
9. natte graslanden
13. gebied met veel verschillende en zeldzame planten en dieren heeft een hoge ...
14. grasland dat enkel begraasd wordt

1. iets wat stoort als je er naar kijkt
2. grasland dat enkel gemaaid wordt
3. alle maatregelen om de natuurwaarde in een gebied te behouden en te verhogen
4. een hut gevormd met hout
5. manier van werken om de verstoring in het gebied zo klein mogelijk wil houden
7. hoeveelheid voedingsstoffen in de bodem verminderen
10. afval door mensen achtergelaten
11. begeleiden van natuurlijke processen
12. afzagen van bomen op één tot twee meter hoogte